

13.01.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

10. 02. 2014

no.

OKM052:00/2012

asiakirjapohja

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti työryhmän valmistelevaan ehdotuksia lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä lukiokoulutuksen tuntijaon uudistamiseksi. Lisäksi työryhmän tavoitteena oli arvioida ehdotusten taloudelliset ja muut vaikutukset. Lausunnot on pyydetty 7.2.2014 mennessä muodossa, jossa ne sisältävät myös lausuntoyhteenvedon, joka julkistetaan opetus- ja kulttuuriministeriön Internetsivulla. Sisäministeriö lausuu työryhmän ehdotuksista seuraavaa:

Sisäministeriö pitää uudistusten yleistavoitteena olevaa yleissivistyksen vahvistamista sekä tavoitteita opiskelijoiden kasvamiseksi hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi oikein asetettuina. Sisäministeriön näkemyksen mukaan tavoite sisältää myös tietoisuuden perus- ja ihmisoikeuksista sekä oikeudesta yhdenvertaiseen kohteluun. Tavoitteiden toteutuminen tulee kuitenkin riippumaan paitsi opetuksen sisällöistä, myös oppilaitoksen toimintaa ohjaavista periaatteista ja sitoumuksista kuten oppilaitoskohtaisista yhdenvertaisuussuunnitelmista. Sisäministeriö on yhteistyössä oppilaitosten kanssa (mukaan lukien lukiot) valmistellut ja julkaisut oppilaitosten yhdenvertaisuussuunnittelua koskevan oppaan ja muita tukimateriaaleja: "Oppia kaikille", "Aito yhdenvertaisuus koulussa" ja "Selvitys syrjinnän vastaisen pedagogiikan keinoista ja käytännöistä"; www.yhdenvertaisuus.fi

Työryhmän selvityksen mukaan lukiokoulutukseen osallistuvien vieraskielisten opiskelijoiden määrä ei ole kasvanut merkittävästi, vaikka maahanmuuttajien määrät ovat vuosittain lisääntyneet. Sisäministeriön mielestä kehitys on huolestuttavaa ja keinoja sen muuttamiseksi tulisi etsiä valmistavan koulutuksen lisäksi esimerkiksi opintojen ohjausta kehittämällä ja ohjauksesta vastaavia kouluttamalla. Opintojen ohjaamiseen voi liittyä todellisten esteiden tunnistamisen lisäksi myös vieraskielisten opiskelijoiden kielitaitoon (esimerkiksi aksentti) ja etniseen alkuperään liittyviä stereotyyppioita, jotka vaikuttavat siihen, mihin suuntaan ohjausta viedään.

Tavoitteena on, että lukioissa opiskelevat oppisivat arvostamaan luonnon ja kulttuurien monimuotoisuutta ja, että heidän kulttuuri-identiteettiään ja kulttuurien tuntemustaan syvennettäisiin. Sisäministeriön käsityksen mukaan nykyisin käytössä olevat eri aineiden oppikirjat sisältävät melko vähän tietoa esimerkiksi kansallisista vähemmistöistä ja alkuperäiskansoista. Tutkimusten mukaan oppikirjoissa välittyy myös vanhoja stereotyyppioita maailman kansoista eri maissa ja maanosissa. Jotta tavoite voisi toteutua, tarvitaan opettajien aktiivisuutta tiedon hankkimisessa, itse valmisteltujen ja valmiiden sähköisten materiaalien hyödyntämisestä, asennevaikuttamista ja täydennyskoulutusta.

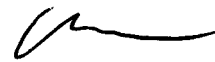
Työryhmä on valmistellut kolme vaihtoehtoista esitystä, joista vaihtoehto A sisältää eniten valinnan mahdollisuuksia opiskelijalle ja vaihtoehto C vähiten. Ottamatta kantaa vaihtoehtoihin tai esitettyyn tuntijakoön, sisäministeriö pitää tärkeänä, että opiskelijoiden yhdenvertaiset mahdollisuudet hakeutua toivomiinsa jatko-opintoihin lukion jälkeen toteutuvat, ja eri vähemmistöjä edustavat opiskelijat voivat osallistua niihin tai korvaaviin opintoihin tasavertaisesti. Tämä koskee myös opiskelijoita, joilla on liikunnallisia tai aistivammaan liittyviä rajoituksia. Tietoteknisen kehityksen

13.01.2014

korostaminen on perusteltua, kun pyritään ennakoimaan tulevaisuuden työelämän vaatimuksia; tässä yhteydessä on kuitenkin otettava huomioon esteettömyys sekä opetussisällöissä että opetuksen järjestämistä ja arviointia helpottavissa sähköisissä järjestelmissä.

Työryhmä on arvioinut esityksen taloudellisia ja muita vaikutuksia melko suppeasti. Sisäministeriön näkemyksen mukaan esityksen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi olisi erittäin perusteltua ottaen huomioon lukiokoulutuksen tavoitteet.

Lainsäädäntöjohtaja

Marko Viitanen

Erityisasiantuntija

Sinikka Keskinen

Liitteet

Lausuntoyhteenvedo

Tiedoksi

Ministeri Räsänen
Valtiosihteeri Nahkala
Kansliapäällikkö Nerg
Erityisavustajat Andersson ja Falk

13.01.2014

Liite 1: Lausuntoyhteenveto

Sisäministeriö pitää uudistusten yleistavoitteena olevaa yleissivistyksen vahvistamista sekä tavoitteita opiskelijoiden kasvamisesta hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi oikein asetettuina. Sisäministeriön näkemyksen mukaan tavoite sisältää myös tietoisuuden perus- ja ihmisoikeuksista sekä oikeudesta yhdenvertaiseen kohteluun. Tavoitteiden toteutuminen tulee kuitenkin riippumaan paitsi opetuksen sisällöistä, myös oppilaitoksen toimintaa ohjaavista periaatteista ja sitoumuksista kuten oppilaitoskohtaisista yhdenvertaisuussuunnitelmista. Sisäministeriö on yhteistyössä oppilaitosten kanssa (mukaan lukien lukiot) valmistellut ja julkaisut oppilaitosten yhdenvertaisuussuunnittelua koskevan oppaan ja muita tukimateriaaleja: "Oppia kaikille", "Aito yhdenvertaisuus koulussa" ja "Selvitys syrjinnän vastaisen pedagogiikan keinoista ja käytännöistä"; www.yhdenvertaisuus.fi

Työryhmän selvityksen mukaan lukiokoulutukseen osallistuvien vieraskielisten opiskelijoiden määrä ei ole kasvanut merkittävästi, vaikka maahanmuuttajien määrät ovat vuosittain lisääntyneet. Sisäministeriön mielestä kehitys on huolestuttavaa ja keinoja sen muuttamiseksi tulisi etsiä valmistavan koulutuksen lisäksi esimerkiksi opintojen ohjausta kehittämällä ja ohjauksesta vastaavia kouluttamalla. Opintojen ohjaamiseen voi liittyä todellisten esteiden tunnistamisen lisäksi myös vieraskielisten opiskelijoiden kielitaitoon (esimerkiksi aksentti) ja etniseen alkuperään liittyviä stereotypioita, jotka vaikuttavat siihen, mihin suuntaan ohjausta viedään.

Tavoitteena on, että lukioissa opiskelevat oppisivat arvostamaan luonnon ja kulttuurien monimuotoisuutta ja, että heidän kulttuuri-identiteettiään ja kulttuurien tuntemustaan syvennettäisiin. Sisäministeriön käsityksen mukaan nykyisin käytössä olevat eri aineiden oppikirjat sisältävät melko vähän tietoa esimerkiksi kansallisista vähemmistöistä ja alkuperäiskansoista. Tutkimusten mukaan oppikirjoissa välittyy myös vanhoja stereotypioita maailman kansoista eri maissa ja maanosissa. Jotta tavoite voisi toteutua, tarvitaan opettajien aktiivisuutta tiedon hankkimisessa, itse valmistettujen ja valmiiden sähköisten materiaalien hyödyntämistä, asennevaikuttamista ja täydennyskoulutusta.

Työryhmä on valmistellut kolme vaihtoehtoista esitystä, joista vaihtoehto A sisältää eniten valinnan mahdollisuuksia opiskelijalle ja vaihtoehto C vähiten. Ottamatta kantaa vaihtoehtoihin tai esitettyyn tuntijakoon, sisäministeriö pitää tärkeänä, että opiskelijoiden yhdenvertaiset mahdollisuudet hakeutua toivomiinsa jatko-opintoihin lukion jälkeen toteutuvat, ja eri vähemmistöjä edustavat opiskelijat voivat osallistua niihin tai korvaaviin opintoihin tasavertaisesti. Tämä koskee myös opiskelijoita, joilla on liikunnallisia tai aistivammaan liittyviä rajoituksia. Tietoteknisen kehityksen korostaminen on perusteltua, kun pyritään ennakoimaan tulevaisuuden työelämän vaatimuksia; tässä yhteydessä on kuitenkin otettava huomioon esteettömyys sekä opetussisällöissä että opetuksen järjestämistä ja arviointia helpottavissa sähköisissä järjestelmissä.

Työryhmä on arvioinut esityksen taloudellisia ja muita vaikutuksia melko suppeasti. Sisäministeriön näkemyksen mukaan esityksen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi olisi erittäin perusteltua ottaen huomioon lukiokoulutuksen tavoitteet.